

Notat

Bilag 1 – Supplerende oplysninger om magtanvendelser

I dette bilag fremhæves de forhold, som er relevante for at forklare antallet af magtanvendelser på de enkelte områder og tilbud.

16. august 2021

Sagsnummer
2021-0163463

Dokumentnummer
2021-0163463-1

Særligt om magtanvendelser for 2020 på handicapområdet – børn

I 2020 er antallet af indberettede magtanvendelser på tilbud, der hører under Center for Børn med Handicap, ca. halveret sammenholdt med 2019.

Forvaltningen vurderer, at faldet i antallet af magtanvendelser i høj grad knytter sig til et fokuseret arbejde med løbende at tilegne medarbejderne flere redskaber til at forstå de enkelte børn og unges signaler. Medarbejderne kan derved bedre regulere deres tilgang til det enkelte barn/unge, og herved undgå, at barnet/den unge i frustration får en adfærd, der nødvendiggør en magtanvendelse.

Derudover har det også betydning, at flere af de børn og unge, der tidligere stod for mange af magtanvendelserne, er flyttet til andre tilbud uden for Center for Børn med Handicap. Der er her primært tale om to børn, der er flyttet til andre tilbud uden for Center for Børn med Handicap.

Trods det samlede fald i antallet af magtanvendelser i Center for Børn med Handicap, ses en mindre stigning på to ud af fem institutioner. Heraf repræsenterer Svanehuset den største stigning sammenholdt med opgørelsen for 2019.

Nærumgård:

Nærumgård står for det største fald i antallet af magtanvendelser fra 2019 til 2020. Trods det store fald er Nærumgård dog fortsat den institution, der tegner sig for det største antal magtanvendelser blandt de fire institutioner i Center for Børn med Handicap.

Halvdelen af alle magtanvendelserne på Nærumgård fordeler sig på to ud af de 17 børn, der bor på institutionen. Magtanvendelserne er ofte et forsøg på at beskytte børnene mod selvskade eller personalet mod børnenes udadreagerende adfærd.

Socialpolitik og Udvikling
Bernstorffsgade 17
1577 København V

EAN-nummer
5798009683052

Børnene på Nærumgård er kendetegnet ved et meget lavt kognitivt udviklingsniveau samt stærkt påvirkede af deres autisme. Børnene har sjældent redskaber til hensigtsmæssigt at kommunikere ønsker, behov, følelser og grænser. Magtanvendelserne opstår typisk, når børnene som følge af frustration bliver selvskadende eller udadreagerende mod sig selv og andre.

Svanehuset:

Svanehusets 26 magtanvendelser fordeler sig på 14 forskellige børn og unge, og over halvdelen af alle magtanvendelser knytter sig til test for COVID-19. Under første bølge af corona blev der udført en del test på børnene i Svanehuset. Situationen var ny for både børn og personale, hvorfor sundhedsfaglige magtanvendelser flere gange var nødvendige. Det bemærkes, at der hver gang har foreligget samtykke fra forældre, og at der har været en læge eller sygeplejerske til stede ved podningerne. Socialtilsynet har ikke haft bemærkninger til håndteringen. Personalet har med tiden draget mange erfaringer i relation til pandemien og kan hermed også i langt højere grad håndtere situationerne, så disse magtanvendelser kan undgås.

Elmehuset og Skovhusene:

Elmehuset og Skovhusene er aflastningsinstitutioner, og her er der samlet foretaget syv magtanvendelser på børn/unge i aflastning. Aflastningsinstitutioner er ikke omfattet af Lov om Voksenansvar, hvorfor der ikke er lovhjemmel til magtanvendelser foretaget i aflastningsregi, og derfor karakteriseres disse altid som magtanvendelser i øvrigt. Borgercenter Handicap og Socialtilsynet er bekendt med problematikken omkring manglende hjemmel til magtanvendelser i aflastningen og er jævnlig i dialog om netop dette.

Særligt om magtanvendelser for 2020 på handicapområdet – voksne

I Borgercenter Handicap har der på voksenområdet været et markant fald i antallet af magtanvendelser fra 295 i 2019 til 171 i 2020.

Den generelle tilbagemelding om faldet skyldes dels de Corona-restriktioner, området blev ramt af i 2020, hvor nogle borgere har profiteret af den ro, det medførte. Også særlige indsatser i konkrete borgerforløb, der tidligere har tegnet sig med et højt antal af indgreb, i form af undervisning eller ændring af tilbud, har haft betydning for faldet. Endelig peges der på betydningen af læringsforløb om indgreb i selvbestemmelsesretten, magtanvendelser og undervisning i konflikthåndtering som en faktor for faldet.

Center for Omsorg og Specialpædagogik

Center for Omsorg og Specialpædagogik har oplevet et væsentligt fald i

brugen af magtanvendelser det første halvår af 2020. Centret vurderer, at det skyldes en ændret tilgang til nogle borgere samt færre konflikter grundet bedre tid i forbindelse med Coronanedlukningen.

Center for Omsorg og Specialpædagogik har haft fire magtanvendelser, der falder under kategorien indgreb foretaget uden hjemmel. To af disse har været inden for det sundhedsfaglige område og har fundet sted for at passe på beboeren og sikre sig, at denne fik rette sundhedsfaglige hjælp. To magtanvendelser er blevet vurderet uacceptable, og er derfor blevet håndteret af den lokale ledelse i forhold til det involverede personale.

Center for Aflastningstilbud, Midlertidige Projekter og Ophold (Center Campo)

Generelt set er magtanvendelserne i Center Campo faldet fra 53 i 2019 til 28 i 2020. Faldet kan tilskrives udvidet fokus på sparring og dialog med de lokale ledelser i centret samt undervisning i regler og dilemmaer på personalemøder.

Fredskovvej tegner sig ligesom i 2019 for flest magtanvendelser i Center Campo, selvom antallet er faldet fra 20 til 14. Målgruppen på Fredskovvej er borgere i skærmede enheder med varige, svære og komplekse funktionsnedsættelser. Borgernes støttebehov er højt, og de kræver oftest kontinuerlig kontakt med personalet for at kunne fungere i hverdagen. Borgernes adfærd er karakteriseret ved, at de kan have udadreagerende adfærd og/eller selvskadende adfærd. Faldet i magtanvendelser tilskrives konkrete borgerforløb og dagligt arbejde med tilgange og metoder.

Center for Autisme og Specialpædagogik (CAS)

Der har været et fald i antallet af magtanvendelser fra 172 i 2019 til 100 i 2020.

En del af magtanvendelserne sker i forbindelse med borgernes skift mellem fx dagtilbud og botilbud. Borgerne havde under den første nedlukning i foråret færre skift. En anden faktor er, at sygefraværet blandt faste medarbejdere er faldet. Det betyder i højere grad, at borgerne har været omgivet af fast personale, hvilket giver ro og tryghed.

Det største fald i antal magtanvendelser er sket på CAS 2 fra 41 i 2018 til 8 i 2020. Udviklingen skyldes især én borger, hvor der tidligere har været mange magtanvendelser som følge af dårlig trivsel. Borgeren trives i dag bedre, og behovet for indgreb er derfor mindre.

CAS 3 og Musvågevej Nord tegner sig for det højeste antal magtanvendelser. Flere af borgerne på disse botilbud har udadreagerende adfærd, hvilket afspejles i antallet af magtanvendelser.

I CAS 3 er der flyttet mange nye borgere ind i 2020, som medarbejderne er ved at lære at kende, herunder hvordan de bedst muligt skaber trygge rammer for den enkelte borger for herved at kunne mindske antallet af magtanvendelser. På CAS 3 er der derfor også blevet taget tiltag til færre skift af medarbejdere, hvilket har haft en positiv virkning på antallet af magtanvendelser.

På Musvågevej Nord er der igangsat et forløb med større fokus på refleksioner om indgreb i selvbestemmelsesretten i forhold til muligheder i gældende lovgivning blandt andet for at imødegå stigningen i antallet af indberettede magtanvendelser.

Center for Selvejende Dagtilbud – Lavuk Stjernen

Der har været et fald fra 8 til 0 magtanvendelser. Årsagerne til dette vurderes af centret at være, at der var nedlukket i foråret, og at der har været øget bemanning på grund af Coronarestriktioner. Det er også en faktor, at enkelte borgere har haft stort fravær, og at en bestemt borger, der tidligere har udløst magtanvendelse, er flyttet til andet tilbud med bedre normering.

Særligt om magtanvendelser for 2020 på psykiatriområdet

Det samlede antal magtanvendelser er steget fra 44 i 2019 til 103 i 2020. Der kan peges på to dominerende årsager hertil. Magtanvendelser, der falder uden for servicelovens anvendelsesområde, er steget. Disse typer af indgreb omhandler overvejende indgreb, der sker på baggrund af betragtninger om nødværge og nødret (straffelovens §§ 13 og 14). Derudover er der i 2020 foretaget 13 forhåndsgodkendte magtanvendelser, som alle vedrører tvang i forbindelse med personlig hygiejne (SEL § 136a) mod 6 i 2019.

På botilbuddet Rønnebo er det for nyligt blevet konstateret, at der eksisterede 38 magtindberetninger vedr. én person, som ikke var blevet registreret eller indberettet korrekt i henhold til gældende forretningsgang og arbejdsgang for registrering og indberetning af magtanvendelser. Dette er der efterfølgende rettet op på, både internt og ved indberetning til Socialtilsynet. Der er også taget hånd om, hvordan magtanvendelserne fremadrettet registreres og indberettes korrekt. For eksempel er medarbejdere og ny ledelse på Rønnebo blevet instrueret i magtanvendelsesreglerne samt gældende procedurer for registrering og indberetning af magtanvendelse.

Baggrunden for den manglende indberetning og registrering er, at der er kommet nye magtanvendelsesregler pr. 1. januar 2020, hvor det er blevet lovpligtigt for alle tilbud at indberette magtanvendelser på socialstyrelsens skemaer og indsende dem pr. mail til de behandlende myndigheder (Borgercenter Voksne og Socialtilsynet). Tidligere var den gængse metode, at magtanvendelser blev registreret i sagsbehandlingssystemet CSC og derfra automatisk blev indberettet til behandlende myndigheder, hvilket ophørte med udgangen af 2019. Dette er en midlertidig løsning, indtil Socialforvaltningen begynder at kunne registrere magtanvendelser i det nye system Domus.

Stigningen i indgreb efter straffelovens § 14 (nødret) omhandler primært, at medarbejdere har låst sig ind hos en enkelt borger på Rønnebo. Denne form for magtanvendelse er anvendt 39 gange i 2020 og er sket pga. bekymring for borgerens helbred.

I forvaltningen gælder den hovedregel, at alle beboere på socialpsykiatriske botilbud skal tilses/være i kontakt med personale ofte - som hovedregel mindst en gang i døgnet. Dette skyldes, at beboerne kan have et stort støttebehov og personalet en særlig omsorgspligt for beboerne. Hvis der ikke foreligger et skriftligt samtykke til, at medarbejderne kan gå ind i en beboers bolig, og beboeren ikke er set/har været i kontakt med personale, og der samtidig er en konkret og reel bekymring for, at beboeren er i nød og kan have brug for hjælp, kan personalet være nødsaget til at låse sig ind i boligen (nødretsbetragtninger). Disse situationer skal registreres og indberettes til Socialtilsynet som en magtanvendelse.

For så vidt angår stigningen i forhåndsgodkendelser vedrørende tvang i forbindelse med personlig hygiejne, så arbejdes der i socialpsykiatrien kontinuerligt med at fremme kendskabet til lovgivningens muligheder bl.a. i forhold til at anmode om forhåndsgodkendelser til kortvarige fastholdelser i personlige hygiejnesituationer. I forlængelse heraf opfordrer socialpsykiatrien til, at botilbuddene i højere grad end tidligere fremadrettet anmoder myndighed/handlekommune om sådanne forhåndsgodkendelser, når sagerne giver anledning hertil.

Særligt om magtanvendelser for 2020 på udsatteområdet

På Udsatteområdet i Center for Udsatte Voksne og Familier har der igennem de seneste år været udvidet fokus på brugen af magtanvendelser. Antallet af indberetninger er derfor faldet markant. En væsentlig årsag er "low arousal"-tilgangen, hvilket betyder, at personalet lærer at "glide af" på konflikter. I meget opkørte situationer trækker personalet sig, og politi bliver tilkaldt til at håndtere situationen,

hvis det er den mest hensigtsmæssige løsning. Personalet bliver dermed som det klare udgangspunkt ikke fysiske ved konflikter.

Særligt om magtanvendelser for 2020 på børne- og ungeområdet

I Borgercenter Børn og Unge ses en stigning på 62 magtanvendelser i 2020 sammenlignet med 2019. Antallet af børn og unge, der er sket magtanvendelse over for, er faldet fra 197 i 2019 til 164 i 2020.

Det er fire institutioner, der har haft stigninger i 2020. Det drejer sig om Jacob Michaelsens Minde, Skodsborg, Sønderbro og VIFU Døgn. På de åbne døgninstitutioner (Jacob Michaelsens Minde, VIFU Døgn og den åbne del af Skodsborg) er det vurderingen, at stigningerne skal ses i relation til, at de anbragte unge som følge af Covid-19 har opholdt sig mere på institutionerne. Det har derfor været nødvendigt med flere person- og rumundersøgelser bl.a. ved mistanke om hashrygning. På Skodsborg er overflytning til delvis lukket afdeling blevet aktiveret hyppigere end tidligere år, hvilket også indgår i statistikken.

Stigningerne på Skodsborg og Jacob Michaelsens Minde vedrører desuden et mindre antal unge, som var rømningstruede, og hvor der var en formodning om enten tilbagefald til misbrug eller suicidal forsøg.

Sønderbro:

Sønderbro er en sikret døgninstitution under Center for Udsatte og Kriminalitetstruede Unge og har haft det største antal magtanvendelser i 2020. En sikret institution adskiller sig fra andre døgninstitutioner ved, at yderdøre og vinduer altid er aflåste og ved, at institutionens område er indhegnet. Sønderbro har 18 pladser men større gennemstrømning af unge end andre døgninstitutioner, bl.a. fordi ca. 75% er varetægtsfængslede unge, og fordi der er en begrænsning for længden af ophold på socialretlige anbringelser efter serviceloven.

Institutionen har haft 384 magtanvendelser i 2020, hvilket er en stigning på 150 sammenlignet med 2019. Stigningen ses inden for alle magtanvendelsestyper, bortset fra *Magtanvendelse i øvrigt for unge over 18 år*, hvor der fortsat er 0 indberetninger.

I kategorien Undersøgelse af person og/eller opholdsrum er der 257 magtanvendelser i 2020. Årsagen til det høje antal magtanvendelser skal ses i relation til, at Sønderbro i 1. halvår af 2019 overtog opgaven med at foretage personundersøgelse, når Kriminalforsorgen ankommer med en ung til Sønderbro.

Sønderbro oplyser desuden, at der i 2020 har været en større gennemstrømning af unge end vanligt. Det har påvirket mulighederne

for at tage hensyn til gruppesammensætninger af de unge. Derudover har antallet af anbragte unge, som er på grænsen til at høre til i psykiatrien, været højere end de foregående år.

Nexus:

Det største fald i antal indberettede magtanvendelser ses på døgninstitutionen Nexus, der også er en del af Center for Udsatte og Kriminalitetstruede Unge. Her er der indberettet 71 færre magtanvendelser i 2020 sammenlignet med 2019. Faldet formodes at være sket, fordi Nexus arbejder målrettet med at nedbringe antallet af magtanvendelser, fx ved at uddanne certificerede konfliktcoaches, AART trænere (Adapted Aggression Replacement Training), chok traume terapeuter og NADA terapeuter (National Acupuncture Detoxification Association). Den konkrete sammensætning af indskrevne unge, deres anbringelsesgrundlag og lign. kan også have haft en indvirkning på faldet.

Helt generelt ses det største antal indberettede magtanvendelser i Center for Udsatte og Kriminalitetstruede Unge, som Sønderbro er en del af. Centeret står for ca. 70 % af alle indberettede magtanvendelser i 2020. Dette billede skal ses i lyset af centerets målgruppe, og de udfordringer denne målgruppe ofte har med bl.a. rusmiddelforbrug samt lav selvkontrol og evne til behovsudskydelse.